

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

The Relationship Between the Servant Leadership of School Administrators
and the Student Support System in School Under the Chaiyaphum Primary
Educational Service Area Office 3

สุนิสา สว่างวงศ์¹ และ เพ็ญแข ภูผายาง²

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ^{1,2}

Sunisa Sawangwong¹ and Piangkae Poophayang²

Chaiyaphum Rajabhat University^{1,2}

Corresponding Author, E-mail: sunisaamp2627@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan แล้วทำการสุ่มแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

* ได้รับบทความ: 5 เมษายน 2565; แก้ไขบทความ: 27 กันยายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 29 กันยายน 2565

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การสร้างชุมชน ความเห็นอกเห็นใจ และการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล ตามลำดับ 2) ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การป้องกันและแก้ไข การส่งต่อการส่งเสริมและพัฒนา การคัดกรองนักเรียน และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = 0.410$) และเป็นไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล รองลงมา คือ ด้านการสร้างชุมชน และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ความเห็นอกเห็นใจ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการ; ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน; การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the level of servant Leadership of school administrators, 2) the level of the student support system in school, and 3) the relationship between servant Leadership of school administrators and the student support system in school under the Chaiyaphum primary educational service area office 3 according to the government teachers' opinions. This is a survey study by using a quantitative research methodology. The sample group used in this research was 310 teachers who work in school in under the Chaiyaphum primary educational service area office 3 from using the ready-made tables of Krejcie and Morgan then stratified random sampling. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of the research found that 1) the level of government teachers' opinion about servant Leadership of school administrators for overall and every aspect was at a high level, sorted from highest to lowest: building community, empathy, and commitment

to the growth of people, 2) the level of government teachers' opinion about the student support system in school for overall was at the highest level, sorted from highest to lowest: prevention and correction, forwarding, promotion and development, student screening, and getting to know students individually, 3) the relationship between servant Leadership of school administrators and the student support system in school under the Chaiphum primary educational service area office 3 according to the opinions of government teachers for overall, there was a medium correlation ($r = 0.410$) and a statistically significant positive correlation at the .05 level. The servant Leadership of the school administrators with the highest correlation was commitment to the growth of people, followed by building community and the lowest correlation was empathy.

Keywords: Servant Leadership; The Student Support System; School Administration

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการบรรลุยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 1) การดูแลนักเรียนในการเข้าสู่สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งที่นักเรียนไม่มีความพร้อม เป็นภาระที่ครอบครัว โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือซึ่งกันและกันในการสื่อสารให้ความรู้ ส่งเสริมพัฒนา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน การดูแลนักเรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตต้องทำด้วยความเอาใจใส่ ความรัก ความเมตตาและความเข้าใจนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นคนที่มีความคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 352, กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 2) ผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาซึ่งคือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการพัฒนา การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพพร้อมรับกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคการศึกษาปัจจุบันจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งค่านิยมความเชื่อประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงนโยบาย สังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในการพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานภายใต้ความไว้วางใจ ความร่วมมือความเชื่อมั่น

ความศรัทธาอันจะส่งผลต่อ การดำเนินงานในสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (ศศิธรดา แพงไทย, 2562 : 3299)

ภาวะผู้นำในยุคเริ่มต้นของศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์มีอิทธิพลอย่างมาก ต่อองค์การและรูปแบบการทำงานเชิงรุกที่เน้นการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องเน้นคุณภาพของผู้เรียนและผลผลิตจากการบริหารจัดการสถานศึกษาคุณภาพ ยึดคุณธรรมในการ บริหารซึ่งสนับสนุนให้ผู้ตามสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ภาวะผู้นำแบบใส่ใจ บริการ คือ การบูรณาการแนวคิดของผู้นำกับการบริการเข้าด้วยกัน โดยการรวมองค์ประกอบพื้นฐานที่ดี ที่สุดของภาวะผู้นำให้เข้ากับการบริการผู้อื่น นั่นคือ ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ต้องรับใช้ผู้อื่นก่อน (กิริติธรณ์ รักษาดี, 2561 : 22) ภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการมีแนวคิดที่เป็นไปในลักษณะของการปฏิบัติตนในการให้บริการ ผู้อื่น โดยถือเอาความต้องการของผู้อื่นเหนือผลประโยชน์ของตนเอง อุทิศตนเสียสละผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเจริญเติบโตและสามารถพัฒนาตนเองให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น ฉลาดขึ้น และปรารถนา ที่จะรับผิดชอบในงานที่ตนทำมากขึ้น (ธนบดี ศรีโคตร, 2562 : 34) ผู้นำยุคใหม่ควรมีการผสมผสาน คุณลักษณะผู้นำใน 5 รูปแบบ คือ ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำแบบสอนงาน ภาวะผู้นำ แบบพิเศษ ภาวะผู้นำแบบผู้ประกอบการและภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการ (Certo, 2006 : 230) ความแตกต่าง ของรูปแบบภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการกับภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ คือ ผู้นำแบบใส่ใจบริการเป็นศูนย์รวมจิตใจ ขององค์กรเพื่อสร้างความคาดหวังที่ดี โดยไม่ต้องบังคับและสั่งงานแบบเผด็จการ ผู้นำแบบใส่ใจบริการ มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการใช้พลังของผู้นำในด้านคุณธรรมที่ดี และเป็นแบบอย่างของความถ่อมตน สามารถดูแลเอาใจใส่และความสัมพันธ์ที่ดีและแท้จริงระหว่างผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งสร้างการสนับสนุน อย่างสร้างสรรค์ในบรรยากาศที่ดีขององค์กร (Wong and Davey, 2007 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Greenleaf ที่กล่าวว่า ผู้นำต้องเป็นผู้ให้บริการ มีศักยภาพในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันกับบุคลากร มีวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม เน้นการมีส่วนร่วมซึ่งการใช้ภาวะผู้นำลักษณะนี้จะทำให้เกิดความ มีประสิทธิผลต่อองค์กร รวมทั้งส่งผลให้เกิดความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการนั้น จะสร้างความเข้าใจและแนวปฏิบัติที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริม คุณค่าและพัฒนาตัวตนของ บุคคลสร้างเสริมกลุ่มการปฏิบัติอย่างแท้จริง การแบ่งปันอำนาจและหน้าที่เพื่อความดีงามของ แต่ละบุคคลแก่องค์กร และผู้ที่องค์กรให้บริการผู้นำแบบใส่ใจบริการ คือ ผู้ที่ถูกเรียกให้รับใช้ก่อนที่จะนำ ผู้อื่น สิ่งที่สำคัญของการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้คือการมีหัวใจของการบริการและพร้อมที่รับใช้บุคคลในองค์กร มากกว่าการแสวงหาการเลื่อนตำแหน่งงานในฐานะผู้นำ (Greenleaf, 1977 : 22)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบาย “ปีการศึกษา 2557-2558 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 : 7) ความคาดหวังของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน “ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติด”

เน้นให้โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการและให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษกับการจัดกิจกรรม สถานศึกษาจึงเป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทในการสร้างเยาวชนให้เป็นตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ จึงจำเป็น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรัก และความเมตตาต่อศิษย์ และความภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เจริญเติบโตงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 26)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการนำผลการวิจัยไปพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 190 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,525 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป

ของ Krejcie and Morgan แล้วทำการสุ่มแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 310 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบไฟโงบริการของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (Index of item-objective congruence : IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อในส่วนของภาวะผู้นำแบบไฟโงบริการของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าตั้งแต่ .389 - .826 และในส่วนของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .376 - .776 พร้อมทั้งมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในส่วนของภาวะผู้นำแบบไฟโงบริการของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .956 และในส่วนของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เท่ากับ .945

4. การเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.1 ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 เพื่อขออนุญาตใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครูในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยขออนุญาตขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.3 นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ แล้วให้สถานศึกษาส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ตามที่ผู้วิจัยได้ติดแสตมป์และกำหนดซองไว้เรียบร้อยแล้ว

5. เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยคัดลอกเฉพาะฉบับที่มีความสมบูรณ์ และนำมาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อลงรหัสในแบบสอบถาม จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบไฟโงบริการของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยการหาเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติจากนั้นมาแปลผลตามเกณฑ์

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างชุมชน ความเห็นอกเห็นใจ และการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การป้องกันและแก้ไข การส่งต่อ การส่งเสริมและพัฒนา การคัดกรองนักเรียน และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = 0.410$) และเป็นไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล รองลงมา คือ ด้าน การสร้างชุมชน และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ความเห็นอกเห็นใจ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างชุมชน ความเห็นอกเห็นใจ และการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะในการเป็นผู้บริหารที่ได้กำหนดไว้ในสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา และการสร้างชุมชนยังเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อบุคลากร ในการสร้างบรรยากาศในการทำงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับ เพื่อให้เกิดการบริหารสถานศึกษา

ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการทำงานเป็นทีม เพราะทีมจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดผลสำเร็จด้วยประเด็นที่กล่าวมาเหล่านี้ส่งผลให้ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบใฝ่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ด้านการสร้างชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพสุคนธ์ บุณรอด (2563 : 5) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก คุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สิริพรรณ จิ่งสุทธิวิงษ์ (2560 : 201) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำใฝ่บริการของการโน้มน้าวใจ การให้กำลังใจผู้อื่น การมองการณ์ไกล การฟัง การรับผิดชอบดูแล การมุ่งมั่นพัฒนาการสร้างชุมชน และการตระหนักรู้ ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และธนบดี ศรีโคตร (2562 : 126) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร สถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สรุปได้ 3 แนวทาง คือ 3.1) ผู้บริหารควรมีการจัดทำสื่อที่ทำให้บุคคลได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร 3.2) ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีส่วนร่วม ตัดสินใจและทำข้อตกลงในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และ 3.3) ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์พิจารณาประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานและการกำหนดวิสัยทัศน์ 2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การป้องกันและแก้ไข การส่งต่อ การส่งเสริมและพัฒนา การคัดกรองนักเรียน และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นนโยบาย และจุดเน้น ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ที่จะให้โรงเรียนทุกโรงในเขตพื้นที่ดำเนินการเรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นระเบียบ ตามแนวปฏิบัติเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยประเด็นที่กล่าวมาเหล่านี้ ส่งผลให้ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิรา มีทอง (2561 : 2698) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนปัจจุบันแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวสภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม ด้านการเตรียมและวางแผนการดำเนินงาน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และด้านการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พร้อม Sorochan (2011 : 52) ทำการศึกษาปัจจัยรอบด้านที่มีผลต่อความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พบว่า ต้องอาศัยปัจจัย สนับสนุน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลายด้าน โดยเริ่มต้นจากพื้นฐานความเชื่อว่าคุณครูสามารถ พัฒนาได้และมีความหวังที่จะพัฒนานักเรียนต่อไป ประกอบกับมีผู้นำที่มีความตระหนักและมุ่งมั่น ในการดำเนินงานโดยกำหนดรูปแบบการบริหารงานและวางนโยบายเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน ส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือนักเรียน พร้อมกับ ประสานความร่วมมือระหว่างครู เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและชุมชน ให้งานบรรลุ ผลสำเร็จ และ Rubinder Garcha (2021 : 112) ได้ศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนรุ่นแรกเกี่ยวกับผลกระทบทางวิชาการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดที่ใช้ใน SSS และอาจให้เหตุผลในการปรับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเพิ่มเติมที่สามารถนำมาใช้โดยเฉพาะในขณะที่ทำงานกับ FGS

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบไฟโบริกาของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = 0.410$) และเป็นไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาวะผู้นำแบบไฟโบริกาของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล รองลงมา คือ ด้านการสร้างชุมชน และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ความเห็นอกเห็นใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำแบบไฟโบริกาของผู้บริหารจะทำให้ผู้บริหารต้องดำเนินการตามระบบการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบไฟโบริกาของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยรวม

พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของญานี ศรีดวงใจ (2561:43) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ใฝ่บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำฝ่ายบริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พร้อมทั้ง Mehmet Hilmi Sağlam (2017 : 106) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกของผู้บริหารโรงเรียน กับพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงระหว่างบุคลิก ของผู้บริหารโรงเรียนกับพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ ($r = .764$) และ Zahra GHALAVI (2020 : 241) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการและพฤติกรรมการเป็นพลเมืองในองค์กรกับการไกล่เกลี่ยการเสริมอำนาจทางจิตวิทยา ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการเป็น ผู้นำแบบใฝ่บริการที่มีการเสริมอำนาจทางจิตวิทยา ($r=0.616$), ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการที่มีพฤติกรรมการ เป็นพลเมืองขององค์กร ($r=0.667$) และการเสริมพลังทางจิตวิทยาด้วยพฤติกรรมการเป็นพลเมืองของ องค์กร ($r=0.724$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหน่วยงาน ต้นสังกัดควรมีการจัดทำยุทธศาสตร์การอบรม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของ ตัวแปรภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการทั้ง 3 ด้าน อันจะส่งผลนำไปสู่การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร สถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล ผู้บริหาร สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้ สถานศึกษามีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของนักวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นต่อการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ หรือกรณีศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ที่มีมาตรฐานการยอมรับ หรือมีรางวัลหรือผลงานที่ยอดเยี่ยมด้านภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการหรือการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากหน่วยงาน โดยอาจจะใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นต้นแบบหรือแนวทางในการบริหาร งานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

2.3 ควรศึกษาภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

องค์ความรู้ใหม่

1. ภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษามือองค์ประกอบเด่นชัดที่ข้าราชการครูสามารถรับรู้ได้ คือ การสร้างชุมชน ความเห็นอกเห็นใจ และการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล โดยด้านที่ข้าราชการครูสามารถรับรู้ได้เด่นชัดที่สุด คือ การสร้างชุมชน

2. การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มือองค์ประกอบเด่นชัดที่ข้าราชการครูสามารถรับรู้ได้ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไข และการส่งต่อ โดยด้านที่ข้าราชการครูสามารถรับรู้ได้จากพฤติกรรมของบุคลากรส่วนใหญ่ในสถานศึกษาที่เด่นชัดที่สุด คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน

3. ภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ซึ่งหากสถานศึกษาใดผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการตั้งแต่ระดับปานกลางขึ้นไป จะส่งผลทำให้การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และหากสถานศึกษาใดมีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ก็สามารถกล่าวได้ว่าผู้บริหารของสถานศึกษานั้นมีภาวะผู้นำแบบใส่ใจบริการของผู้บริหารในระดับปานกลางขึ้นไปเช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). ระบบดูแลการช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2560). ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กิริติกรณ์ รักษาดี. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ญาณิ ศรีดวงใจ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไฟบริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ทิพสุคนธ์ บุญรอด. (2564). ภาวะผู้นำบริการของผู้บริหารสถานศึกษา กับคุณภาพชีวิตการทำงาน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปการจัดการ*, 5(2), 486-500.
- ธนบดี ศรีโคตร. (2562). สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศศิธดา แพงไทย. (2562). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 6(7), 3299-3313.
- สิริพรรณ จิ่งสุทธีวงษ์. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไฟบริการของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุจิตรา มีทอง. (2561). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในเครือข่าย การจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา. (รายงานการประชุม วิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ, 1(8), 2698-2709.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2558). นโยบายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

Certo, S. T., Lester, R. H., Dalton, C. M., & Dalton, D. R. (2006). Top management teams, strategy and financial performance: A meta-analytic examination. *Journal of Management studies*, 43(4), 230.

Garcha, R. (2021). The Perception of First-Generation Community College Students with Regards to the Academic Impact of Student Support Services: A Phenomenological Study (Doctoral dissertation, Brandman University).

Greenleaf, R. K. (1997). The power of servant-leadership: Essays. Berrett-Koehler Publishers.

Mehmet Sağlam. (2017). The Relationship between School Administrators Personalities and Servant Leadership Behaviours. *Journal of Education and Training Studies*, 5(8), August 2017.

Ralph V. Sorochan. (2011). Factors influencing overall success of students at risk. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in leadership and training, Royal Roads University.

Wong, P. T., & Page, D. (2007, October). Servant leadership: An opponent-process model and the revised servant leadership profile. In *Proceedings of the Servant Leadership Research Roundtable* (pp. 1-11).

Zahra GHALAVI. (2020). Relationship of Servant Leadership and Organizational Citizenship Behavior with Mediation of Psychological Empowerment. *Eurasian Journal of Educational Research*, 89 (2020), 241-264.